

cigánylányt...” „És miért?”, kérdezte a fiú. „A cigánylány szép volt, a legszebb az egész országban. És aztán, a cigánylány fiút szült a királynak, hogy legyen örököse. A király nagyon örült az örökösnek, és elrendelte, hogy öljék meg a cigánylányt, mert ha kitudódik, hogy ki a gyermek anyja, a jövőd örökös elveszíti a trónt. Így aztán a fiú sohasem tudta meg, ki volt az anyja. Szerencsére az apjára hasonlított, és senki sem fedezhette fel a bőrén a cigányvér sötétebb árnyalatát.” „Ezt nem értem”, szólt közbe a fiú. „Nem is fontos. Hallgasd csak tovább”, mondta az anyja, s kicsit már bánta, hogy épp ebbe a mesébe kezdett bele, de most már nem hagyhatta abba; nemcsak a gyerek miatt. „... Az ország legjobb tanítómesterei, legnagyobb bölcsei oktatták. A király boldog volt és elégedett.” Itt akár félbe is szakíthatta volna, hisz maga sem tudta, hogyan fejezze be a mesét; túl nehéz ez a gyerekeknek. Ám amikor meghallotta a fiú 'és akkor'-ját (hozzászokott már a fordulatokhoz), tovább mesélt, anélkül, hogy kigondolta volna a befejezést: „Egy napon a király bekukkantott a fia szobájába, hogy meggyőződjék, alszik-e már a királyfi.” „És akkor?” — Habozott egy pillanatig, majd így folytatta: „Akkor ott találta a fiút a bársony- és selyempárnák közt, amint az anyja képe előtt álldogál és koldul: 'Egy darabka kenyeret, felséges királynő (ő maga is cigányos hangszólyal beszélt), meg egy pár rongyot, hogy elfedje a pucérságomat'... A király, mint az eszeveszett, berontott a szobába, és megragadta a fiát. 'Mít csinálsz, te szerencsétlen királyfi?', üvöltött fel kétségbeesetten. 'Kéregetek, atyám', felelte a királyfi. 'Meguntam az összes játékaimat, a lovakat, a sólymokat, és most koldust játszom.'” Hangja egyre halkabb volt, és végül elhallgatott. A fiú már aludt. Eloltotta a lámpát, és lábujjhegyen elindult kifelé a szobából.

„És megölte a fiát is?”, hallotta a háta mögül, a sötétből, és összerezzent. Visszafordult, hogy megsimogassa a gyereket. „Nem”, mondta suttogva, és nem gyújtott újra lámpát. „Dehogys.”

(Ács Károly fordítása)

Danilo Kiš 1935-ben született Szabadkán. A fiatal szerb írónemzedék egyik legösszetettebb és legizgalmasabb egyénisége. A hatvanas évek elején tűnt fel izzig-vérig modern prózájával (*Manzard; Kert, hamu; Korai bánat* stb.), de verseket, tanulmányokat is írt, s fordítótevékenysége is jelentős (többek között Ady, József Attila, Radnóti, Juhász Ferenc verseit fordította, és az új magyar költészet antológiáját állította össze). Elbeszéléseiben, regényeiben főleg a Szabadkán, Ujvidéken és a Dunántúlon töltött gyerekkor emlékeit s a bonyolult vérségi kötelékeket (anyai részről crnogorai, apai részről pedig bácskai zsidó származású) boncolja a legmodernebb írói módszerekkel.

